

Szerkesztőségi iroda:

Főiac, Csulak-féle ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
hová a hirdetések és
előfizetési pénznek
bérmertesen intézendők.

NEMERE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A háromszéki „Háziipar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
kint kétszer:
esütörtökön és vasárnap

Előfizetési feltételek:
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre ... 6 frt — kr.
Fél évre ... 3 frt — kr.
Negyedévre ... 1 frt 50 kr.
Hirdetmények díja:
3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlór sora 15 kr.

A tűzbiztonság Háromszékme- gyében.

Háromszékmege közigazgatási bizottsága legközelebbi tartott ülésében, melyről mai számunk hoz tudósítást, behatóan foglalkozott a megyénken most már, mondhatni, mindennaposá vált tüzesetek kérdésével. Egy két szolgabíró a gyakori tűzvészek megállítására rögtönítélő bíróság kérelmezését sürgette az alispánnál. S csakugyan ha a mindennapos szomorú tapasztalatokra hivatkoznak, a kérelem jogosultnak látszik. Alig van este, melyen a pirosra festett égbolt tüzet ne jeleznék valamelyik községben. Tegnap ismét tűz volt Szemerjén: — a tűz ismeretlen okból támadt s leégett két csűr.

Nincs kétség benne, hogy a véletlennek is nagy szerepe van e sajnos körülménynél, — s gyakran vigyázatlanságból erednek azok. Más felől azonban az is tény, hogy népünk alsó osztálya a visszatorlás ezen gaz nemét még mindig gyakorolja és pedig oly aggasztó mérvben, hogy a törvényhozás figyelmét méltán keltetheti fel.

A mi a szándékos gyújtogatásokat illeti, a közigazgatási bizottság e tárgyban a nyomozást elrendelte s ha csakugyan kétségtelen adatokkal fog rendelkezni, nem késik a rögtönítélő bíróság elrendelését sürgetni.

Amde addig is, míg ez történik, nem volna-e jó azon községek előjárói ellen megindítani a vizsgálatot, melyek tűzbiztonsági szempontból legkisebb tevékenységet, vagy legcsekélyebb figyelmet sem fordítanak községeikre. Vannak e tekintetben dicséretet érdemlő községeink. A városok s különösen Sepsi-Szentgyörgy város éber rendőrségét a méltánylás teljes elismerése illeti; vigyázatlanságból, vagy legalább is az óvintézkedések hiányából eredő tűzvész itt nem fordult elő. Mit mondjunk azonban az oly köz-

ségekről, melyeknek előjárói a felelősség súlyos terhének érzetében még a tűzrendíri meglévő szabályokat sem léptették életbe községeikben.

Ezen megbotránkoztató hanyagság itt-ott annyira üzetik, hogy a cselédek nyit szivarozását a gabonával telt csűrök mellett minden lelkiismeretbeli furdalás nélkül c'nezik. Tudnánk felemlíteni fa'vakat, hol az éjeli őrnének híre-pora sincs már régóta. Azon óvszabályok, melyek legalább a gyakori, véletlenül kiüthött tüzesetek tovább terjedésének némi gátat vetnének: nem találhatók meg sok községben.

Itt első sorban a szolgabírákat éri a felelősség. Minden községet ők tartoznak kötelesegeik pontos teljesítésére a törvény legerősebb szigorával szorítani. — Ne mondjuk azt, hogy népünkkel nem lehet boldogulni, mint ezt elég vigyázatlanul egyik állítja. A néppel lehet és kell boldogulni, csak vezéreljen minden előjártót a hivatalával járó készséges buzgóság.

Lapunk pár ízben már foglalkozott e helyen a tűzbiztonság kérdésével; most Horváth László megyei főjegyző urnak a közbiztonsághoz beadott tűzkárbiztosítást illető igen tapraesett, sok utángondolással kidolgozott tervezetét már jövő számunkban ismertetni fogjuk olvasóinkkal. A nemes gondolkodású főjegyző ur fáradozásait, a közjó érdekében tett hasznos szolgálatait megyénk lakosai nagy köszönettel vehetik.

Részünkről ohajtjuk, hogy a törvényhozás intézkedései ériék el végre-valahára azon várt sikert, mely megyénk lakosait legalább a mindennapos örökös rettegetől megmentheti.

()

TÁRCA.

„Kiadó szállás”

— Rajz. —
I.

Szegény Ilona!

Ki hitte volna, hogy a Beszédes családot egy év alatt ilyen nyomorban lássuk. Hiába! a sors csapásainak alávetett halandók vagyunk.

Nem sokára, talán egy hét múlva költözködni kell Ilonának, itt van a hurcolkodás napja.

Mennyi öröm és bubánat fűződik e naphoz és ki örömd, ki várja legjobban a napot? Egyedül a házi ur. Igen, egyedül ő, ki körlelhetlen dráki szigorral szedi fel a pénzt, egy kilóval növen nagyobb mája, midőn a beszedett házbőr-összeget megint elhelyezheti a budapesti első takarékpénztárban.

Szegény emberek, kik aggódva néztek e napnak elébe, hogy keserves munkáikat árával szerzett pénzeiket nagy házbőr-összegként dobjátok ki a méltóságos tekintetű házi uraknak (kik különben nagyrészt szurtos csizmadiák, avagy asztalos mesterek) tárcáiba.

Igen tárcáiba — akár a porba, mert ők azt a pénzt számba nem veszik ezreik mellett. Oh, hogy ünn meg a guta a fejüket! — pedig be keserves pénz az, legkeservesebb. Hátunk előre borsózik az újból lefizetendő házbőr-összeg miatt, hátha az is eszünkbe jut, hogy a mult évnegyedből még hátrálékunk nincs összerakosgatva és adósnak nem szabad maradni s míg ki nem fizetjük, a házi ur nem enged el.

Oh ti kedves pesti házi urak! a vakság és ostor hátatokon be kevés kárt tenne rajtátok! Egy házi urnak 50—60 forint nem is pénz s mégis mily kapzsian, megszámlálva kétszer-háromszor, begyűrték zsiros zsebeikbe.

Szegény ember, te látod azt s nemde elgondolod, mily rendkívüli takarékoság mellett és rendkívüli nélkülözések árán rakosgattad össze mind

azért, hogy neked egy nedves pincelyukat adott, melyért pénzedben kívül még azzal is megfizet, hogy egészségedből tíz évet a házi ur nagylelkűségének dobsz oda.

Ilyen az élet. A szegény embernek nem elég pénzzel fizetni, de egészséget, ruhadarabjait, párnáit, bútorait is követelik; pedig nem adó-exekutorok, nem, csak a jó pesti házi urak.

Oh, mennyit busult, sirt Ilona és bátyja Jenő, ki szívén hordott mindent épen úgy, mint apjuk: Beszédes Imre.

Egyszerű polgárember volt, szabó mesterségéből fáradozhatlan munkásság és takarékoság mellett alig szerzhethet össze néhány forintot, melyből Jenőt taníttathassa s ő maga szerény családját fentartsa.

Alig mult negyven éves és fejét már galambos haj borította. Oh, hogy fájt lelkem, midőn láttam az utcán szaladva, kaján, egy foltosított nadrággal, vagy egy kijavításra hazaviendő színehagyott kabáttal. Új ruhákat talán nem is készít, hiszen mesterségének fénykora letűnt; el sem hiszik, hogy ő Pest városának első szabója vala.

Sok, de sok csapás érte szegény Beszédest. Felesége régen elhunyt, még a hatvanas években, abban a jó magyar világban, midőn a magyarnadrág és magyarka járt. Ah, fénykora volt az, mely nemzeti viseletünkkel karöltve hanyatlott alá — s többé nem volt elég erős, hogy ércnyelven hangzottassa a magyar jólétét, megelégedését.

Szegény házam! — csoda, hogy apáink által vérrel szerzett földünkön létünket megfeszített szorgalom mellett valamiképen tengethetjük, hiszen az idegenek maholnap kiturnak, nyelvünket egy más rabszolganyelvvel váltja fel, — az undor és gyűlölet nyelve.

A honfoglalásban — magyarom — őseid harcoltak, onák véreket; most nem ontod, hanem koldusbottal kezbedben vándorolsz tova azokhoz, a kik ezelőtt hozzád mentek, de most birokkal tanját ütven földünkön, mint honfoglaló, ki mindig „sehonnai” volt.

* Király ő felsége, mint a „Pest. Corr.” legilletékesebb forrásból értesül, az okkupált tartományok számára általános amnestiát adni kegyeskedett és az erre vonatkozó Bosznia és Hercegovina lakóhoz intézett proklamáció legközelebb fog közzététetni.

* A képviselőház I. bíráló-bizottsága nov. 9-én d. u. 4 órakor tartott ülésében tárgyalás alá vette Thaly Kálmán budapest-ferencvárosi képviselő választása ellen beadott kérvényt. A bizottság Stoll Károly előadó jelentése után, kinek a kérvény véleményezés végett kiadatot, beható, hosszas vita nyomán a kérvény alaki tekintetben elutasítandónak ítélte és Thaly Kálmánt 5 szavazattal 2 ellenében igazolt képviselőnek jelenté ki.

Vilmos német császár, mint a „Köln. Ztg.” a leghitelesebb forrásból jelenti, dec. első hetében tér vissza Berlinbe és ismét átveszi az uralkodást.

A hazájukba visszatérő bosnyák menekültek több küldöttsége, mint Zágrábból írják, Horvátország különböző vidékeiről Zágrábra ment, hogy a horvát nemzet és a külföldi nemes jötevők képviselőinek és különösen az ottani bosnyák segélyező bizottság elnökének Ilja Gutesanak köszönetet mondjanak a 4 és félévi számkivetésük alatt nyújtott segélyért és nemes támogatásért. Gutesa az egyik öhitű pap által hozzá intézett beszédre hosszabb beszédben válaszolt, melyet következő szavakkal fejezett be: „Isten veletek utazatok szerencsésen! Legyetek egyetértők! Szeressétek és támogassatok egymást kölcsönösen felejtéseitek el a törökök által rajtatok elkövetett bántalmazásokat! Legyetek keresztény vallás szellemében békések és békülékenyek! Gondoljatok arra, hogy ti bosnyákok és hercegovinaiak mindnyájan egy vérből, egy törzsből valók vagytok, hogy szép országotok mindnyájatoknak helyet és táplálékot nyújt és hogy immár hivatva vagytok Európa népeinek kultuszművében részt venni. Legyetek szorgalmasok és munkások, ez által jóléthez fogtok jutni. Fogtok iskolákat kapni és a műveltség, a szellemi és anyagi haladás áldásai a bennetek még szunyadó tehetségeket fel fogják ébreszteni, hazátoknak szép és fényes jövőt fognak biztosítani. Isten veletek hát: a mindenható óvja és áldja a hazába való visszatéréseiteket.”

Nincs okom kételkedni drága vérem, hogy a magyar nemzet ideje-java letelt, de van okom kételkedni a nagy magyar Szechenyi szavain, hogy — „Magyarország nem volt, hanem lesz”.

Eltűntek a boldog idők.

Beszédes jövedelme százakra, ezerekre ment; ki hinné el azt most. Nagy lakást tartott, kényelmes beutatorozva, ellátva gazdagon házi szükségletekkel úgy, miként jó magyar gazdasszonyoknál tapasztaljuk és a család érdeke megkívánja.

A régi jó idők óta hánj sohaj lebegett el Ilona ajkain! Virágozón, boldogan éltek vig család körben, midőn többi testvérei is éltek. Most segély-adományokra szorulnak, elteltintve a keserű fájdalomtól, melyek óráról órára következtek be.

— Nincs igazság a világon! — mondá csüggedten Beszédes. — Hogy lehet, miként egy családra a sors folytonos átkait mérje.

Nehéz idők borultak szegény Beszédesre, kit az igazságtal nemileg, hogy két gyermekét meg az isten megtartotta; talán boldogok is lehetnek. Más felől gyermekei jó testvrek voltak, szerették egymást, tisztelték szülőiket. A többiek már nyugosznak; a feledhetlen jó cdes anya Trúzi néni, leányai Irma, Mili, Paulina, és fiai József, Imre mind, mind a keresési közméletben, hol az enyészett örök hazájuk, hol siri csendjüket nem háborgatja a vad irigység, a kaján gyűlölet, — semmi.

Szegény Mili! virágoz korában ragadta el a halál. Oh, mily gyönyörű leánya volt; aranyhajú, mert szép szokó hajjal bírt, tündéri egész valójában. Dr. Márkody Zoltán járt a házhöz. Komoly szándéka két hónap múlva teljesülhetett volna, — hogy Mili Hymen vírszálancái közé emelje, de a körlelhetlen végzet, hogy világi hatalmának újból egy szikráját hánja szét, az ezer sebből vérzett Beszédes családba ütközött, hogy az elvérzett fájdalomnak örökös sirkeszét emeljen.

(Folytatás következik)

A küldöttségek erre megjelentek 6 Felső-gét- a kormányt, a horvát nemzetet, minden jöve-voiket és a zágrábi bosnyák segélyző bizottságot.

A porta jegyzéke, melyet a macedonai láza-dás tárgyalás Lobanov Rovtovski hg. orosz nagy-követhoz intézett, így hangzik;

"Nagykövet ur! Fenséged tudomással bir azon felkelési kísérletekről és lázadás mozgalmakról, melyek Macedónia északi kerületeit nyugtalanítják. Bolgár bandák barangolják be a tartományt, gyujtogatva a falvakat és legyilkolva a lakosságot. Egy török csapatot a felkelők tulnyomó erővel váratlanul megtámadtak és felkoncoltak. Mintnogy ez az állapot türelmetlen, a magas porta kénytelen volt erről a berlini szerződést aláírt hatalmak- kat értesíteni, hangsúlyozván annak szükségét, hogy ezen büns merényletek elfojtására fegyveres erő-szakhoz kell folyamodnia.

Nagykövet ur! A magas porta sajnálattal vet-te észre, hogy e bandák oly területen alakultak és szervezkedtek, melyek az orosz hadsereg védel-mére vannak bízva, és hogy a Bulgáriában fön-álló forradalmi bizottságok ágensei a bandák be-nyomulását Macedóniába ezen hadsereg személt-ára készítették elő. Ezek az ágensek azzal biztat-ják a lakosságot és bírják reá a felkelésre, hogy orosz csapatok nyomban követik a lázadókat és az ezek által elfoglalt területet megszállják, hogy így a bolgárok hátát fedezzék és előnyomulásukat bi-ztosítsák. Ilyen rágalmak nem képesek okos embe-ker elhatározását befolyásolni, de igenis nagy ha-tással vannak a tudatlan tömegekre. Ezáltal az orosz csapatok súlyos felelősséget vontak magukra a mennyiben köteleességüket megszegtek. Kétség-telenül figyelmen kívül hagyták az orosz cs. kor-mány utasításait. A magas porta meg van róla győződve, hogy a csapatok magatartása a fog itél-tetni és nem tartja szükségesnek ezen kérdést bő-vebb fejtegetés tárgyává tenni. Az ottomán kor-mány át van havta azon meggyőződésről, hogy az orosz cs. kormány haladéktalanul minden rendel-kezésére álló eszközkel emlékeztetni fogja a ható-ságokat köteleességeikre, nehogy a gondoskodásuk-ra bízott terület forradalmi mozgalmak központjává váljék, melyek alkalmasak arra, hogy a tartományt tüzzel, vassal pusztítsák és patakonként ontsák a vért.

Fogadja stb.

Savfet.

Szerajeró nov. 8. A „N. Fr. Pr.“ jelentése, A divouakirozás utóbajai, a folytonos kedvezőlen idő-járás és a fölötté hányos elszállásolás igen káros befolyást gyakorolnak a csapatok egészségi állapo-tára. Szerajeró kórházaiban ezernél több beteg van. A legtöbb betegség meghülés következmé-nye Ragályos betegség közül csak a hagnymáz fordul elő, de ez nem lép fel járványosan. A hagnymáz betegek száma összesen 104. A sebesültek köz-ül még csak azok vannak itt, kiket nehéz sebeik miatt eddig nem lehetett elszállítani. A kórházbe-rendezés az utóbbi időben nagyon javultak és valóban megtörtént minden, a mi az itteni körü-lmények között csak lehetséges volt.

Hadszi Loja állapota nem változott. Ha Hadszi Loja nem engedi lábát levágtatni, egy élete veszély-ben forog, ámbár eddig még nem állt be vérmér-gezés. Hadszi Loja kinezése igen szenvedő, de azért beszédes és jó kedvű.

Haromszékmege közigazgatási bi-zottsága gyűlése nov. 10-en.

A közigazgatási bizottság gyűlésén jelentését első olvasta fel az alispán. Ezen jelentés sze-rint a közbiztonság háborítatlan volt ugyan, a meny-nyiben rablások nem s betöréssel párosult lopás allig egy-kettő fordult elő. Annál inkább felfapa-rodott a tüzesetek száma. Szándékos gyujtogatás-nál csak három esetben merültek fel gyanu okok: gyanusok be is fogtak. A sepsi felső és kézdi alsó szolgabírói járások szolgabírái rögtönbírósgot kértek a gyujtogatók ellen.

Részletes vitára szolgáltatott alkalmat ezen, megyénkben mostanság igen elharapózott gyujto-gások. E tekintetben sok a panasza az egyes kö-zségk előjárói ellen, kik a tűzrendőri szabályok megtartását, azok keresztülvitelét igen elhanyagol-ják. Általános a panasza, hogy az összehalmozott gabonaneműek a tűzbiztonságot veszélyeztetik; a könnyelmű nyílt szivarozások minden ellenőrzés nélkül alkalmat szolgáltatnak a gyakori tüzesetek-re stb. Mindezek s ezekhez hasonló körülmények felkötötték a közigazgatási bizottság figyelmét s a mennyiben a bizottsági tagok közül is szándékos gyujtogatásokra hívatkoztak: indítvány tétetett hogy a gyujtogatók ellen rögtönbírósg elrendelé-sre kéresek. A bizottság határozata e tárgyban az lett, hogy a tüzesetek indokai gyanánt szolgáló adatok begyűjtetnek s ezek alapossága után egy összehívandó rendkívüli közigazgatási bizottság a rögtönítelő bírósgot kérelmezni fogja.

Az árvaszéki elnök jelentése szerint gyámolt eset volt október végén összesen 3931, a gyámoltak létszáma 8547. Beérkezett 613 ügyda-rab, melyek közül halálessetfelelt 38 volt. Az október hóban beadott gyámolt pénz összege 4286 forint 17 kr.

A kir. adófelügyelő jelenti, miszerint gyenes adó-bevétel volt 26.296 frt; a múlt év ha-

son időszakában befolyt 41.757 frt, tehát a vissza-nak az elvnek helyessé égeről, hogy a büntető bíró-ság csak a többi közhatalmát támogatásával s csak is akkor képes eredményt tanúsítani, ha a bünt a büntetés rögtön követi. Es erre nézve rövid ítlé-tem alatt is arról kellett meggyőződnöm, hogy a bíróságnál lévő hátralék nemcsak egyik, hanem legfőbb oka a kézbesítő közegek pontatlanságában rejlik.

Számtalan eset merül fel, hogy a bíró kitűzi a határnapot valamely bünyügyi tanu, káros, vagy vádlott kihallgatására. A határnapon a bíró egész délelőt vár, de a meghívott nem jön. Eltekintve attól, hogy az illető bíró más dologhoz nem fog-hatván, egy félnapot elvesztegetett, — a második akadály az, hogy a vevény-iv sincs meg, a mely-ből kitetszőleg — ha a meg nem jelenés oka ma-kacsság lenne — intézkedhetnék az illető előveze-tése végett. Ennek hiányában az ügyet a halmaz-zal álló más munka miatt félre kell tennie s a mi-dőn újra rákerül a sor, akkor (gyakran ugyan, de mindig helytelenül) a beérkezett vevényen az áll: a kézbesítő iv határidő után érkezett s így kér (már t. i. a kézbesítő), hogy újabb határnap tűze-sék ki.

Nem akarom az illetőket roszhiszeműséggel vádolni s nem is kizárólag minden kézbesítőre ér-tem ezen eljárást, de a banyagság mégis rendesen elvitáztatlan oka ezen, a munka szaporját megölő eljárásnak. Mire legcsatánossabb példa gyanánt fel-hozhatom, hogy a kézdi-vásárhelyi kir. törvénysz. a folyó évben kitűzött mintegy 150 végtérálgal-asnak körülbelül egyharmadát épen ez okból nem volt képes megtartani.

Ennélfogva bátorodom a tek. közigazgatási bizottságot felkérni: sziveskedjék a megyei tek. alispán urat utasítani, hogy bocsásson ki a kérdé-ses kézbesítő közegekhez egy szigorú rendeletet, hogy jövőre hasonló visszaélések elkerülhetők le-gyenek, mivel ha ezen rendtelenség tovább is tart, a kir. ügyészség mint ilyen lesz kénytelen orvo-solni és többé már nem fegyelmí, hanem bü-n-vádi uton.

A kézdi-vásárhelyi központi börtönben van vizsgálati fogoly 30 férfi, 6 nő; elítelt rab és fo-goly 32 férfi, 4 nő.

A kir. tanfelügyelő jelentését és az ezzel kapcsolatosan tárgyalt érdekesebb ügyeket jövő számunk közli.

A postaigazgatóság jelentése semmi nevezetes dolgot nem foglalt magában. Azonban a közig. bizottság megrovandónak találta az igazga-tóság azon tiszteletellenes eljárását, hogy jelentés helyett „jegyzék” nyújt be egy felette álló hatósághoz. Vajna Sándor kir. tanfelügyelő és Mi-hály István adófelügyelő azon panaszaik, hogy a postáról elázott irat-csomagokat vettek már le, kö-zöltetni fognak a semmi nevezetes dolgot nem tar-talmazó jegyzéket kiállító igazgatósággal.

Horváth L. nagy gondal kidolgozott, részletes tervezetet nyújtott be melyet a közigaz-gatási bizottságnak adott ki áttanulmányozás végett A bizottság alispán elnöke alatt Horváth László, Nagy Károly, gr. Beldi Tivadar, Seethal Ferenc, Kelemen Lajos és Mihály István bíz tagokból áll.

A közigazgatási bizottság ülésében előfordult s letárgyalt sok kisebb ügy közül a következőket említjük meg;

A kézdi vásárhelyi bíróság a berecki előjáró-ság ellen panaszt emelt a hagyatékú ügyek körül tanúsított hanyagság miatt. Áttétetett vizsgálat vé-gett az alispánhoz.

A kézdi-vásárhelyi ev. ref. gondnokság által tett azon panasza folytán, hogy az ottani ev. ref. templom közelében szabályellenesen kezdett épít-kezések beszűntessenek; főispán 6 méltósága mint a bizottság elnöke bizatott meg, hogy ha f. hó 12-ig az e tárgyban tett tárgyalások kedvező ered-ményhez nem vezetnének, felülvizsgálat s a szemle megejtése végett Eggelmayer kir. mérnök és kir. ügyész Drágos közigazgatási bizottsági tag urakat azonnal kiküldhesse, s szigoruan intézkedhessék.

A sepsi szentgyörgyi népiszkolánál alkalmazott tanítókat állandósítása tárgyában tisztí ügyész Ke-lemen Lajos újból kiküldetett a közigazgatási bi-zottság által.

Középiszkolaink átalakítása érd-kehez *)

Déva, 1878. nov. 5.

Ugy hiszem, nem csalomód ama fölfevésben, hogy, ha országos kormányunk megint kinevezést nyer és rendszeres munkálkodáshoz kezdhet, Tre-fort közzoktatási miniszter urnak egyik első kor-mányzati ténye lesz az annyszor munkába vett és annyszor félbehagyott középiszkolai törvény meg-alkotása.

Es akárki vezetné az ország közoktatási kor-mányzását, ezt a kérdést az ügy lényeges károso-dása nélkül tovább már nem halaszthatja.

Vólnának észrevételének a középiszkolai törvény-alkotás körül eddig felmutatott kísérletekre, külö-nösen a görög nyelv tanításának igen széles kör-be terjesztésére, a real és human irányu középis-kolák mesterséges és természetellenes elválasztásá-ra és az országban levő összes középiszkolák terü-leti fölvetelére s lehető árrányosítására vonatkozó lag is; itt azonban csak az iránt emelem föl igény

*) Ezen igen érdekes cikket az „Erd. Prót. K.”-ből vesz- szük át s folytatását annak idejében mi is közzétesszük. Szerk.

son időszakában befolyt 41.757 frt, tehát a vissza-nak az elvnek helyessé égeről, hogy a büntető bíró-ság csak a többi közhatalmát támogatásával s csak is akkor képes eredményt tanúsítani, ha a bünt a büntetés rögtön követi. Es erre nézve rövid ítlé-tem alatt is arról kellett meggyőződnöm, hogy a bíróságnál lévő hátralék nemcsak egyik, hanem legfőbb oka a kézbesítő közegek pontatlanságában rejlik.

A megyei főörvös havi jelentésében ki-emeli, hogy ámbár a mult hónap azok közé tarto-zik, melyek átmeneti szakot képező jellegüknel fogva az időjárás és légmérseklét változásainak leginkább ki vannak téve, mindazáltal október hó-nap a szelid időjárás következtében az egészszé-ügyre is kedvező befolyással volt. A ronsoló to-roklob Hidvégen, Előpatakon, Baróthon, Polyan-ban, Márkosfalván, Csernátonban és Nagy-Boros-nyón kis mértékben fellépett ugyan, de az azon-nal megtett övintézkedések folytán sikerült annak tovább terjedését meggátolni.

Ez alkalommal gróf Nemes János indítványá-ra Hidvégen és Előpaták község előjárói ellen, kik a toroklob esetek be nem jelentésével hivatalbeli mulasztást követtek el: a vizsgálat megindítása elrendeltetett.

A kir. mérnök jelentéséből kitűnik, misze-rint a folyó évre előírt kavicsmennyiség 537 halom hiájával jó minőségben kiállítva találtatott. Az Ojtoz és Soosmező közti árvizkárók Bereck város által elvállalt helyreállításai teljesen be vannak fejezve. A törvényhatósági utak jókarban tartását illetőleg elismerés csupán a kézdi felső járás szolgabíráját illeti, kinek járásához tartozó fontossabb utakon elő-írás szerinti jó minőségű kavics hordatott ki.

A kir. ügyész s a szokásos havi előter-jesztéseken kívül igen érdekes világot vet a kézdi vásárhelyi börtön-állapotokra. A mennyiben az itt talált hiányok valóban orvoslást kívánnak: a köz-igazgatási bizottság felterjesztést tesz az igazság-ügyminiszterhez.

A kir. ügyész előterjesztéséből közöljük a kö-vetkezőket:

A mi a börtönügyet illeti, ez valamely figye-lembefohtó változáson nem ment át. A főfelügye-letem alatti kézdi-vásárhelyi kir. börtön és sepsi-szentgyörgyi főbörtön a tek. közigazgatási bizott-ság börtönvizsgáló küldöttsége évnegyedes jelen-téséből eléggé ismeretes s így tudva van, hogy míg a sepsi-szentgyörgyi főbörtön biztonsága és egészszégi helyzete tekintetében a kívánalmaknak annyira megfelel, hogy csekély költség és munká-val egy a fennálló törvények és rendeletekkel tel-jesen egyező s a nagyon előhaladott börtönügy igényeinek megfelelő börtönné lenne átalakítható: addig a kézdi-vásárhelyi központi börtön minden tekintetben alább áll, nemcsak azon kívánalmak-nak, a melyet korunk — melynek jelszava a hala-dás és tökéletesítés — egy kevésbé célszerűtlen börtön részére is előir, hanem alatta áll a legkez-detlebbes intézetnek, a melyek egy 126 ezer lé-lekkel bíró törvényszék, illetőleg megyei központi bünyügyi igazságszolgáltatásához szükségesletének.

Az egy udvaron, azonban három külön épü-letben elhelyezett börtön szobái szűkek, semmi szeletteléssel nem birnak; — nincs benne kórház, munkaterem, fogházfelügyelői iroda, raktár; nincs benne hely, hol a fogházfelügyelő és börtönmester lakják s annál fogva ezek künn a városban lakván, éjjele a börtön biztonságára a könnyen eltántorodó és csekélyebb hitelű örökre van bízva.

Egyáltalán véve, hogy ezen börtön a lehető legcsekélyebb mérvben is célszerűen átalakítható, az oly nagy költsékeztet igényelne, a mely mostani viszonyaink között egyelőre bajosan érhető el s ennél fogva a bajon úgy remélek valamennyire se-gíthetni, hogy az elítelt egyének közül, a kit csak lehetséges, mind a sepsi-szentgyörgyi főbörtönbe szállítatottak át és pedig annál is inkább, mert ezen hóban is megtörtént azon eset, hogy ezen 62 főre rendszeresített központi börtönben a letartóztatottak száma 91, tehát az előirtnál 29 egyénnel több volt, a mi a lég romlottságot nagyon segítette.

A börtönökben a rend és tisztaság a kívána-lomnak eléggé megfelelő.

Fegyelmi ügy a központban kettő merült fel; az egyik tolvajlás büneért elítelt rabnak a külmun-káról megszökése miatt Strimbelli László kir. börtön-ör ellen. Mivel azonban kiderült, hogy a börtön-ört mulasztás nem terheli — nem fenytettem meg. A szökevény ellen a nyomozó levelet kibo-csátottam, azonban körözése eddig eredménytelen maradt.

A másik eset rablógylilkosságról letartóztatott Jancsó Rudolf és társai szökési kísérlete. A me-rénylet azonban jókor észrevétetvén, megakadályoz-tatott és én intézkedtem, hogy Jancsó Rudolf s Márton Lva József a kiszabott fegyelmi büntetésen kívül az 1872. január 26 án kelt 2082. sz. igazság-ügyminiszteri rendelet értelmében elővigyázatból bilincsre veressenek.

Az általános egészszégi állapot jó volt s egész hó folytán összesen csak s két férfi és egy nő volt beteg.

Halálozás egy merült fel: gyilkosságért vizs-gálati fogságban volt Ilyés Jánosné, kinek betegsé-ge azonban nem a börtönbeni ellátás következmé-nye volt.

A mi az élelmezést illeti, ez a központi börtönben nem igen mondható kielégítőnek, ugy hogy kénytelen voltam többször a vállalkozó ellen fel-lépni s most már azon helyzetbe hozott, hogy ha a rendtelenséget csak egyszer is ismétli: a legszi-gorubb rendszabályokhoz kell hogy nyuljak.

Attérve a közbiztonsághoz, azt hiszem, a t. közigazgatási bizottság is meg van győződve an-

telen szavamat, hogy az erdélyi helv. hitvallásu egyházkerület hatósága alá tartozó középiskolák újra szervezésében a lehetőleg tartsumk lépést — az sem ártana, ha előljárnánk, mennyire lehet — az országos szervezkedéssel.

Ez a tárgy megérdemelte volna, hogy kerületi közgyűléseink jóval többet és sokkal behatóbban foglalkoztak volna vele az utóbbi években, mint a mennyire foglalkoztak.

Belátom azonban, hogy népes törvényhozó testületek, főképp olyan, a minő a miénk, a melynek évenkénti tanácskozási ideje tartalmát a napi díjjal rendszeresen el nem látott tagok áldozatkészségéhez kel szabnia, ily kérdésekkel sikeresen csak akkor foglalkozhatnak, ha azokat előbb a szaktestületek tárgyalási és a nyilvános megvitatás előkészítették.

Ily munkára hivatott szaktestületünk az évenként egyszer tartatni szokott tanári értekezlet, a mely szokott is foglalkozni idevágó kérdésekkel, illetékesen vonnák tanácskozáskörébe az egyes középiskolák tanári karai is; és végül nem is kerülhet ki az állandó igazgató-tanács, mint egyetemes törvény-előkészítő bizottságunk.

A szaktestületek tárgyalásaival párhuzamosan sőt azokat megelőzőleg is kívánatos és szükséges, hogy foglalkozzanak a kérdésekkel mentől behatóbban a nyilvánosság közlönye, hogy legyenek ösztönzői és visszhangjai a szaktanácskozásoknak is, és hogy tegyék mentől szélesebb körben gondolkodás tárgyává az elhatározás alá kerülő kérdéseket.

Valóban szükséges, hogy ezen fontos tárgy előkészítésére vonatkozólag legalább tanusítunk egy kissé más eljárást, mint a minőt eddig a legtöbb közgyűlési tárgyra vonatkozólag tanusítottunk. Ez ha kitérés is, elmondom itt, mert rég fekszik a szívemen.

A közgyűlésnek tulnyomó számtalan vidéken lakó tagjait nem értesíti soha senki a tanácskozás alá kerülő tárgyakról másképen, legfőképpen az elnöki összehívó néhány cím felsorolásával.

Ily előkészülettel aztán megemlyünk jámbor vidékiek s meghallgatván a jelesnél jelebbre közlővári szónokokat, szavazunk ösztönünk szerint 4—5 nap alatt 40—50 törvényalkotási és kormányzati fontos tárgyban.

Jó minskünk, hogy küldöink nem kérdezik ki a hozzájárulásukkal eldöntött kérdéseknek legalább rövid tartalmát!

Aztán, hogy még utólagosan se foglalkozhassunk az általunk röptiben letárgyal ügyekkel, igazgató tanácsunk jónak látja egyáltalában nem küldeni meg a gyűlési jegyzőkönyveket és törvény vagy határozat erejére emelt javaslatokat a közgyűlés tagjainak.

Ha szándékossággal származnék ezen mulasztás, a régi róm. kath. pápágnak azon eljárásához kellene hasonlítani, a melylyel eltöltötte a bibliát épen a biblia alapján vezetett népe kezéből; miután azonban, tudom, hogy csak megszórtott figyelemtelenségből származik, itten tiszteltteljes kérezt intézek az állandó igazgató-tanács, hogy küldje meg nekünk, közgyűlési tagoknak, valamennyinek, a kerületi közgyűlés összes nyomtatványait.

Es ha jóságából maradna még egy darabocskára hátra, azt csak arra használnám, hogy kérjem, miszerint a régebbi nyomtatványok közül is legalább a szervezeti alaptörvényvel, a melynek határain belül kellene lennünk és mozognunk, ajándékozza meg a kerületi közgyűlés tagjait.

Ez is jó lesz, ha meglesz. Azonban még ebben a nem temél esetben sem állok el attól a másikk öhajtsámtól, hogy fontosabb kérdéseinket vitassuk egy kissé sürűbben az egyházi lapok hasábjain.

Mert igaz ugyan, hogy azok egyikétől is az érdességet eltagadni nem merem; de mindamellett talán bevallható, hogy olykor, mintha az aszálynak, olykor pedig a földet nem érintő elvont testetlenségnek jelenségei kísérténeink körülűtök.

Es dacára annak, hogy a t. szerkesztő ur semmink sem lehet nagyobb bűvében, mint a lapja hasábjain közlésre váró érdekesnél érdekesebb dolgozatoknak, remélem nem utasít el, ha azt kérem, hogy nyissa meg ezeket az ismételve jelzett hasábokat az általam szerény mérvben kezdeményezendő, mások által bizonyosan folytatandó középiskolai vitatásoknak.

Es hogy már ebben a számban is legyen valami arról, a mi címnek felülíratott, igénytelen előadásom bevezetéseként azt a kérezt intézem a sz. udvarhelyi t. atyáifakhoz s mindazokhoz, a kik velők e tekintetben atyafiságban állanak, hogy középiskolájukat ne cimezzék többé főtanodának, mert még azt mondhatná a rossz akarat, hogy ők elfelejtették a közép- és főiskola közt levő igen lényeges különbséget.

A többi elmondani valóról máskor ír

Réthy Lajos.

Meghívás.

A k. vásárhelyi „oltáregylet” közgyűlést tart. é. é. nov. 19-én d. u. i. órákor K. Vásárhelyen a róm. kath. gymnasium nagytermében. Kérem az entézet alapító s részvényes tagjait, valamint az úgyi iránt érdeklődőket, hogy a gyűlésben megjel. lni sziveskedjenek. A gyűlés főbb tárgyai:

1. Számadás vizsgálat betérjesztése.
 2. Vagyonkimutatás.
 3. Pénzkezelés módjának elhatározása,
 4. Költségvetés.
 5. A kérelmek betérjesztése.
 6. Számvizsgáló bizottság kinevezése.
- Ezen gyűlésben fog az általam festett olajfestmény is kisorsoltni.

Zágon, 1878. nov. 8.

B. Szentkereszty Stephánio,
elnök.

Meghívás.

A K. Vásárhelyen létesítendő közkórháznak közgyűlése leend f. évi nov. hó 18-án d. e. 9 órákor K. Vásárhelyen a tanácsház nagytermében.

A nemes ügy érdekében bizalommal hívom meg az intézet alapító s részvényes tagjait és mindazokat, kik ezen emberbaráti intézmény iránt érdeklődnek,

Zágon, 2878. nov. 8.

B. Szentkereszty Stephánio,
id. elnök.

Meghívás.

A házi ipart és ipari oktatást terjesztő egyesület választmánya f. hó 20-án d. e. 10 órákor szokott helyen és rendes elnök elnökle alá ülést tart. A folyó ügyek elintézésén kívül a f. évi nagy közgyűlés tárgysorozatának megállapítása is ezen ülésben határozatik meg, melyre a választmány t. c. tagjait meghívom.

S. Sztgyörgy, 1878. nov. 12.

Potsa József,
i. e. elnök.

LEGUJABB.

A szabadelvű párt felirati javaslata kész és lnyegileg így szól:

A királyi trónbeszéd kiemeli, hogy a berlini mandatum elfogadását az európai béke és a monarchia érdeke egyaránt követelte. A monarchia jóakaró szándékának a rendbontó elemek ellenálltak, de seregünk a lakosságot megmentve a rémalomtól, leszállítottak.

A kormány további kötelessége lesz, a feladat végrehajtásával járó áldozatokat a monarchia pénzügyeivel összhangzásba hozni, és hogy mennél előbb aljon be azon pillanat midőn a tartományok kormányzatuk költségét saját jövedelmekből fedezik. A felirat továbbá elősméri, hogy a kormány teljesíti kötelességét, a berlini szerződést betérjesztvén.

A monarchia e szerint csupán a tartományok megszallására vállalt kötelességet; a felirat reméli hogy nem fog változni ez az álláspont, a mi ellenkezőnek a népek többségének és a politikai tényezők nagy részének ismeretes óhajaival. A bevégzett tényeket ugyanis sulyosan érzi már az ország; megtzavarta az pénzügyeinket. Nem várunk terület nagyobbodásra; e tartományok beillesztése meg is rontaná a dualisztikus rendszert, egyébiránt a közgazgatási szervezés a törvényhozás elé tartozik.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Erzsébet királyné** hír szerint az idén Irlandba megy telelni, tán a karácsonyi ünnepek után, mikor nálunk a tél szigorubban szokott fellépni. Kiséretében lesznek a mult teliekén kívül, halujuk, a magyar és cseh főurak közül többen. Irland egyáltalán fogva ott a tél sokkal enyhébb mint nálunk s a királyné egészségére különösen jótékony hatásnak látszik lenni.

— **Ejszaki fény.** Ma reggel 6 és 7 óra között a keleti égboltozatot gyönyörű éjszakai fény mutatkozott és ezzel egyidejűleg nyugat felől igen szép szivárvány. A jelenséget igen sokan tűznek, mások a kelő nap erős világának tekintették. Hogy egyik sem volt, kitűnt abból, hogy néhány percnyi tartam után eltűnt és ismét homály lett mindaddig, míg a nap föl nem kelt.

— **Tűz.** Tegnap este Szemerjén egy gazdának telkén ismeretlen okból tűz ütven ki, a lángok egy csúrt és istálot elhamvasztottak.

— **A sepsi-szentgyörgyi önkéntes tűzoltó-egylet** folyó hó november 10-én tartott parancsnoksági ülés ismételtén a békéltetés helye volt. Nagyon sokszor lett már panasza „közrebecsátva, mivel egyetünk nem bír azon erkölcsi erőre emelkedni, mely az önkéntesen elvállalt kötelesség hű teljesítésében áll. Ezt a legfőbb erényt, az adott szó becsületes beváltását hogy mily meggyalázólag teljesítik — kivéve egy pár humanus tagot — arról meggyőződhetik, ki a gyakorlatra menők számát figyelemmel kísérte s ki az őrségi könyvet végig lapozza. Ezen állapot elszenvedhetetlen egy erkölcsi céget viselő együletben s megítélheti a világ meggyékent és városukat azon néhány gondolatlan tag erkölcsrontó hanyagságáért. Egyetl parancsnokunk azt hiszi, hogy e felszegg állapotnak legrövidebb utját vághatja, ha mindazon tagokat, kik indokolatlanul hanyagok voltak s kik ellen a büntetés végrehajtása már több rendben adatottt ellenük a városi közigazgatásnak: egye-

nesen kizárja az egylet kebeléből. — Határozattá emelte azt, hogy tartassék folyó hó 17-én, azaz va sárnap délelőtt 10 órákor egy nagy gyűlés, melyen némi ügyek elintézése mellett mindazok töröltesse-nek ki az egyletből, kik e gyűlésen okát nem adják hanyagságuknak. Kik meg nem jelennek, kitöröltnék tekintetnek. — Ennélfogva fisztelettel meghívatom az egyleti tagok a folyó hó 17-én délelőtt 10 órákor a városház tanácstermében tartandó gyűlésre. Köteleztetik mindenki teljes szerelvénybeni megjelenésre, mivel egyszerűsind szerelvényvizsgálat is lesz. A parancsnokság.

— **A könyörületessé sziveket felhívjuk** egy valóban figyelmet keltő s az emberbaráti érzés támogatását igénylő szomorú eseményre. Lapunk olvasói előtt ismeretes ugyanis, hogy egy s-sztgyörgyi polgár, Tóth Bálint közlebebről öngyilkos lett. Öngyilkosságának egy közelebbi indoka 10 kisbóra gyermekből álló családja fenntartása feletti kétségbeesés is volt. A sok éhező kised táplálása, fenntartása teljes lehetetlenné vált részéről. A nyomor mindennap ijesztebb alakban jelentkezik e szerencsétlen család körében. Nem maradt egyéb hátra mint a jóézésű, könyörületes emberbarátokhoz folyamodni. A szegény özvegy lapunk után esedezik a jótévékhöz ne vonják meg tőle pártfogásukat. A kik e sok neveltetett gyermek közül csak egyet is biztos helyre elhelyezne, hol legalább tisztességes szegénységben felnevelkednék: örökhátlára köteleznék a bánatos lelki, nyomorban élő szegény özvegyet. Felhívjuk a jó szivek szíves figyelmét s ajánljuk különösen e szegény családot nőegyletünk kegyes részvétele.

— **Betegh Bálint** tehetséges fiatal okl. gyógyszerész ur a piácson levő Fehdenfeld-féle gyógyszerárt megvénne, e hó elsejétől kezdve át is vette az üzletet. A nélkül, hogy az eltávozott gyógyszerészt kisebbitni akarnók, ki különben a vidék előtt nem nagy népszerűségnek örvendett: örömmükkel kell kifejeznünk, hogy városunk gyógyszerértára egy minden tekintetben előnyösen ismert gyógyszerész birtokába jutott. A közönség mindenestre tapasztalni fogja azon különbség előnyeit, mely a régi és új üzlettulajdonos vezetése alatt álló gyógyszerártal már is észlelhető. Ajánljuk a művelt ifjú gyógyszerészt a közönség szíves figyelmébe.

— **Bismarck her. leányának menyegzője.** A német kancellár berlini palotája szerdán ismét fényesen ki volt világítva, s a d. u. folyámban egymásután jöttek udvarába a diszes fogatok. Az esküvőre d. u. fél 4 órára szólta a meghívók s a vendégek pontosan meg is jelentek. Elsőnek érkezett a lelkész, Vorberg hivatalos fekete öltönyben. A palota előtt a kíváncsiak nagy tömege gyűlt össze. A koronaherceg és neje már d. e. megüzenték, hogy eljönnek az esküvőre. El is jöttek s a szertartás után a fiatal párnak s a szülőknök kifejezték szerencse kívánságait, mire eltávoztak. A nagyterem, melyben a nyáron a kongresszus ülésezett, most hatalmas fálkál volt díszítve, lombjaik közt állt az oltár. A fák között egészen elrejtve állt azénekkar. Fél 4 órákor vége volt az esküvőnek s a szerencse kívánságok után a társaság ebédelni ment. Ama mellékterembe volt terítve, hol a kongresszus idején a diplomaták magán értekezleteiket tartották. A menyasszony egészen fehérbe volt öltözve. Még ebéd közben egész csendben távozt az ifjú pár, hogy a drezdai vonatról el ne kessék, melylyel Szászországba és onnét Bécsbe utazott. A lakadalom este 8 óra felé ért véget. A nászajándékokról, melyeket az ifjú pár kapott, jelentik: Az ajándékok száma roppant; egy nagy termet megtöltöttek, ennek ablakai közé közbé a számtalan cukor, virágkosár és másféle virágajándék külön pyramisba volt rakva. A nagy asztalokon álltak az arany és ezüst terítékek, gyertyatartók, drága porcellánok, vázák, órák és mindenféle apróságok; mellettök heverték gyönyörű és érdekes ékszerek, a falakon a képek és festményök, acél és rézmetszetek és fényképek voltak. A menyasszony barátjától egy pár igen kedves ajándékot kapott. Ilyen volt például egy album mindazon kastélyok és lakóházak képével, melyekben Mária grófnő ifjúsága óta lakott, igen szép további a slewig holsteini énekes-könyv, mely Maneufel Izabella kisasszony ajándéka. A császár az örömyának gyönyörű arany karperecet küldött, melyen a ragyogó briliántokból a Mária név van kirakva. Hasonló karperecet kapott a menyasszony, csak hogy az óvé a név helyett a legkülönbözőbb kövekből kirakott myrtus koszorúval van díszítve. De hogy még jobban kitűntesse Bismarckot a császárt, a családi ünnepély emlékére egy rendelt készítettet, mely igazi unikum. A fekete sasrend első osztályát koronával, joggal és karddal kiegészítve küldte meg a kancellárnak. Az esküvő napján reggel a Sándor cár granátos ezred zenekara reggeli zenével lepte meg a menyasszonyt. Bismarck hég a legvidémben kedvben volt s Odessalchi hercegné tiszteletére, ki mint rokon Bécsből jött az esküvőre, a Radecky-indulót s az osztrák nép-hymnust is elhuzatta.

— **Irodalom.** Táborzsky és Parsch zeneműke-reskedésében megjelent „Jogászcárdás”, zongorára szerző Rác Pál. Ara 60 kr.

— **„Magyar Lexikon”** 13-ik füzete is megjelent Somogyi Ede szerkesztésében szokott csinos kiállításban. Ara 30 kr. E jóra való s pártolást érdemlő mű megrendelhető Pollák Mór könyvkereskedésében is Seps-Szentgyörgyön.

